

* Під **банком** розуміють кредитну організацію, яка має виключне право здійснювати в сукупності такі банківські операції: залучення до вкладів грошових коштів; розміщення зазначених коштів від свого імені, за свій рахунок і на власний ризик, на умовах поворотності, платності, строковості; відкриття та обслуговування банківських рахунків і здійснення розрахунків.

До банківської діяльності належить комплекс із трьох основних операцій:

- 1. прийняття грошових вкладів від клієнтів;**
- 2. надання клієнтам позичок і створення нових платіжних засобів;**
- 3. здійснення розрахунків між клієнтами.**

Зазначені операції є базовими і утворюють первинну сферу банківської діяльності.

Спираючись на поняття "базова операція", банки можна класифікувати на:

а) універсальні ,
що виконують усі
базові операції на
грошовому ринку
та будь-які інші.

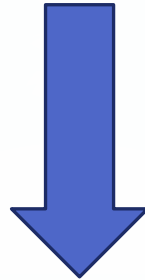

б) спеціалізовані,
що виконують
лише частину
базових операцій
на грошовому
ринку.

Ф
У
Н
К
Ц
ї
Банківської
системи:

Створення грошей і регулювання грошової маси:

- * **банки оперативно змінюють масу грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до зміни попиту на гроші. У виконанні цієї функції беруть участь усі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки) і вона стосується всіх напрямів банківської діяльності.**

* Трансформаційна функція:

** банки, мобілізуючи вільні кошти одних суб'єктів господарювання і передаючи їх різними способами іншим суб'єктам, мають можливість змінювати (трансформувати) величину й строки грошових капіталів, їх розміри та фінансові ризики.*

* Стабілізаційна функція:

- * забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку. Оскільки для банківської діяльності характерна висока ризикованість, і банки працюють в умовах постійної і підвищеної загрози втрати грошей та банкрутства, боротьба з ризиками є важливим завданням не лише окремих банків, а й усієї банківської системи.

*** Відповідно до вимог НБУ
банки повинні створювати
такі цільові фонди коштів:**

- * 1) фонд для покриття можливих кредитних ризиків;
- * 2) фонд для покриття ризиків від сумнівної дебіторської заборгованості;
- * 3) фонд гарантування вкладів населення;
- * 4) фонд зниження ризиків по роботі з цінними паперами.

* До цілей державної політики в банківській сфері належать:

- * • уникнення надмірної концентрації економічної влади, обмеження прояву монополізації і підтримання конкуренції в банківській діяльності;
- * • забезпечення відповідності діяльності банківської системи грошово-кредитній політиці держави;
- * • підтримання політики достатньої концентрації банків з метою посилення їх конкурентоспроможності;
- * • забезпечення додержання законів і правил, що передбачає високий рівень ведення банківської справи;
- * • задоволення потреб суспільства в різноманітних банківських послугах;
- * • поліпшення наслідків можливих кризисів у банківській системі;
- * • забезпечення спроможності банків задовольняти потреби і законні інтереси своїх клієнтів;
- * • стимулювання та сприяння високому рівню ефективності й прибутковості операцій щодо розміщення кредитів у різні галузі економіки.

Підставами для виникнення, зміни або припинення банківських правовідносин є:

правові норми, що містяться у законодавчих актах, підзаконних актах (у першу чергу, це нормативні акти центрального банку); адміністративних актах (зокрема, ліцензії на банківські операції); договорах або угодах кредитно-фінансових установ як між собою, так і з клієнтами (юридичними та фізичними особами). Аналізуючи нормативно-правову базу, можна визначити низку особливостей, які характерні саме для банківського законодавства. По-перше, йдеться про міжгалузевий характер законодавства, що регулює банківську діяльність. До норм банківської сфери діяльності належать також норми публічного (конституційне, фінансове, адміністративне, господарське, кримінальне) та приватного (цивільне, цивільно-процесуальне) права. Отже, можна говорити про комплексність банківського законодавства.

В Україні побудовано дворівневу банківську систему, яка основана на взаємовідносинах між банками у двох площинах - по вертикалі та по горизонталі.

* **По вертикалі** - відносини підлеглості між центральним банком як таким, що керує, управляє і низовими ланками - комерційними банками;

по горизонталі - відносини рівного партнерства між будь-якими низовими ланками. Розподіл адміністративних функцій і операцій, пов'язаних з обслуговуванням центральним банком грошового обігу дає можливість враховувати інтереси двох категорій клієнтів - комерційних банків і урядових структур, причому перевага віддається функціям "банк банків" та управлінню діяльністю банківських установ з метою регулювання та контролю за функціонуванням ринку кредитно-фінансових послуг.

Банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, що створені і діють на території України відповідно до положень Закону України "Про банки і банківську діяльність". Банки в Україні функціонують як універсальні або як спеціалізовані. За спеціалізацією банки можуть бути ощадними, інвестиційними, іпотечними, розрахунковими.

